

El passat i el present dels jutjats de pau a Catalunya

Presentació

Els objectius que es van fixar a l'inici d'aquest treball es van dividir principalment en dos grans blocs. En primer lloc es pretén conèixer l'evolució i la importància històrica dels jutges de pau al llarg del temps i les modificacions que han patit fins a arribar a ser tal i com els coneixem avui en dia. D'altra banda també s'ha volgut estudiar el paper actual dels jutjats de pau de tres pobles amb una tipologia d'organització diferent com són Gurb, Manlleu i Viladrau.

Les motivacions que em van portar a escollir aquest tema són diverses. Primerament, l'interès per qualsevol assumpte relacionat amb el món de la justícia. Així mateix, la possibilitat que hi hagués molta part històrica al treball era per a mi un atractiu. Finalment, poder realitzar l'estudi en pobles, l'ambient en el qual sempre m'he sentit identificat.

Metodologia

Aquest treball consta d'una part bibliogràfica força important aconseguida a partir de la recerca d'informació en diferents llibres i també en moltes pàgines web. Però sens dubte una de les fonts d'informació que ha ajudat molt per poder redactar

aquest treball han estat les fonts orals, per una banda les entrevistes als diferents jutges de pau han fet que coneguéssim de ben a prop quina és la realitat d'aquest organisme de la justícia espanyola, i per l'altra l'entrevista al jutge del Jutjat de Primera Instància Núm. 1 de Vic, en la qual s'ha pogut conèixer el punt de vista d'una institució superior i amb més competències, sobre aquest tema.

Cos del treball

Així doncs en la primera part del treball, com ja s'ha dit a la presentació, s'intenta estudiar l'evolució que han patit els jutjats de pau per tal d'arribar a ser com els coneixem avui en dia. Per tant, parlarem des dels seus inicis, al segle XIX, i anirem avançant fins a l'actualitat. Al llarg de tots aquests anys apareixen una gran quantitat de reformes i modificacions que no es poden entendre sense explicar el context polític, econòmic i social de cada moment. Principalment podem veure que als seus inicis aquest organisme era molt més prestigiós i qui en formava part era una persona amb una certa trajectòria i preparació, ja que l'administració també així ho exigia, però amb el pas dels anys aquest tipus de justícia va començar a quedar abandonada i a ser solucionada per les Primeres Instàncies en els

municipis més grans, i això va comportar que la justícia de pau passés a un segon pla i les seves competències es veiessin totalment reduïdes, ja que la persona que ocupava aquest càrrec tampoc no necessitava tanta formació.

Avui a Catalunya hi ha 897 jutjats de pau, la seva situació no ha canviat gaire, i l'oblit que pateixen és força evident.

Els requeriments per esdevenir jutge de pau simplement són tenir la nacionalitat espanyola, ser major d'edat i no estar afectat per cap tipus d'incapacitat. A partir d'aquí l'elecció de la persona idònia va a càrrec del propi ajuntament del municipi i, finalment, el nomenament oficial el presenta el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Les funcions que compleix aquest primer esglaó de la justícia municipal espanyola són bàsicament tres: jurisdicció civil, registre civil i jurisdicció penal. El més comú d'aquests és el de Registre Civil, ja que els jutjats de pau són els encarregats de fer les inscripcions de naixements, defuncions i matrimonis.

Si anteriorment es parlava del descuit per part de les administracions amb la justícia de proximitat, això es pot confirmar a partir d'algunes dades, com per exemple les subvencions o la retribució que té exercir com a jutge de pau. L'any 2014 es van destinar 1.682.875,00 € a mantenir tots aquests jutjats, i la quantitat que rebia cada un d'aquests depenia del nombre d'habitants del municipi. D'altra banda la recompensa per complir aquesta funció gairebé és inexistent. Per exemple, en una població de fins a 2.000 habitants només arriben a guanyar 90 euros mensuals, una xifra simbòlica en comparació amb el temps que s'hi pot arribar a dedicar.

Com a segona part del treball parlem de l'estudi realitzat a tres municipis diferents: Gurb, Manlleu i Viladrau. S'han escollit aquests ja que responen a una tipologia d'organització territorial diferent i, per tant, permetien veure diferents casos en els seus jutjats de pau.

En el cas de Gurb i Viladrau compartien força semblances, tots dos són pobles amb pocs habitants, una gran extensió i d'àmbit rural, els casos més habituals solen anar lligats a les disputes per alguns terrenys en les quals el jutge intervé com a mediador. Els únics aspectes que els diferencien són la situació, ja que Gurb és al costat de Vic i per tant té tot tipus de serveis molt més a prop, i els partits judicials, dels quals Gurb pertany al de la Primera Instància de Vic, però Viladrau està integrat dins la Primera Instància de Santa Coloma de Farners. Pel que fa a Manlleu, és totalment diferent, té unes característiques que ens fan pensar molt més amb una ciutat: el nombre d'habitants, el nucli urbà i la indústria. Tots aquests aspectes influeixen en el tipus de casos que arriben al seu jutjat, que estaran més relacionats amb discussions entre veïns, algunes baralles o petits robatoris. Cal destacar que en ser un poble molt més gran també té més recursos i pot gaudir d'oficines pròpies i personal que es dedica només al jutjat de pau.

Conclusions

Després d'haver elaborat aquest treball de recerca és moment de veure quins han estat els resultats aconseguits.

En primer lloc, mitjançant l'apartat de context històric s'ha pogut veure que la figura del jutge de pau al llarg de la història ha estat totalment dinàmica, no s'ha donat mai per establert cap model concret, possiblement això també ha estat pel moment polític de cada període, que ha demostrat ser molt influent per entendre els jutjats de pau.

Seguint a la mateixa línia es veu com és el poder polític de cada època qui decideix dotar de més o menys competències als jutjats de pau i gràcies a aquest estudi evolutiu hem pogut demostrar que la importància d'aquesta institució ha anat de més a menys al llarg dels anys.

En segon lloc, pel que fa l'estudi dels jutjats de pau de Gurb, Manlleu i Viladrau, hem observat que el fet que els tres municipis responguin a un tipus d'organització diferent influeix força a l'hora de parlar de quins casos són propis de cada un. Tot i que aquests municipis majoritàriament només fan inscripcions al Registre Civil, una de les poques funcions que avui encara els corresponen.

Per acabar les conclusions, es pot afirmar que el paper dels jutjats de pau en la justícia municipal cada cop és més anecdòtic a causa dels pocs recursos que hi destina l'Administració de Justícia, que en diversos moments se n'ha arribat a plantejar l'abolició. A més, amb els canvis legislatius de la LEC de l'any 2001 aquest organisme encara es va veure més castigat, ja que es manifestava que la conciliació prèvia deixava de ser obligatòria i es podia substituir per la mediació, que és externa a qualsevol òrgan judicial.

A casa nostra, es constata que una gran part de la gent té un desconeixement profund del tipus de competències atribuïdes al jutge de pau i directament denuncien als jutjats de primera instància, on s'acumulen molts casos, alguns dels quals s'haurien pogut resoldre al jutjat de pau, i d'aquesta manera s'haurien pogut estalviar despeses.

Bibliografia

Llibres: – LÓPEZ DEL MORAL, J. L. *Manual de los juzgados de paz*. (4a ed.), 2008. – COBOS GAVALA, R. *El juez de paz en la Ordenación jurisdiccional Española*. Ministerio de Justicia, 1989. Webs: – <http://administraciojusticia.gencat.cat/web/.content/home/serveis_als_professionals/lexcat._normativa_en_cata/organitzacio_judicial/r3_1995jp.pdf> <http://administraciojusticia.gencat.cat/web/.content/home/serveis_als_professionals/jutjats_de_pau/la_justicia_de_pau_en_dades/justicia_pau_dades_2012.pdf> – <<http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/1292344076184?blobheader=application%2Fpdf&blobheadername1=Content>> – <http://administraciojusticia.gencat.cat/ca/serveis_als_professionals/jutjats_de_pau/els_jutjats_de_pau/>